

Warszawa, 26-06-2025 r.

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Marcin Wiącek

VII.602.304.2025.KNK

Pan

Krzysztof Wiak

**Prezes Sądu Najwyższego kierujący
pracą Izby Kontroli Nadzwyczajnej
i Spraw Publicznych**

Szanowny Panie Prezesie,

do Rzecznika Praw Obywatelskich wpływają liczne wnioski dotyczące rozpoznawania protestów wyborczych przeciwko ważności wyboru Prezydenta RP.

Zgodnie z art. 129 ust. 2 Konstytucji RP wyborcy przysługuje prawo zgłoszenia do Sądu Najwyższego protestu przeciwko ważności wyboru Prezydenta RP na zasadach określonych w ustawie. Przepis ten wyraża konstytucyjne prawo obywatelskie i ma zasadnicze znaczenie dla ochrony realizacji praw politycznych jednostki, tj. czynnego i biernego prawa wyborczego. Jak podkreśla w swoim orzecznictwie Sąd Najwyższy, z perspektywy indywidualnego wyborcy realizującego swoje czynne prawo wyborcze prawo do protestu wyborczego ma charakter fundamentalny¹.

Upoważnienie ustawodawcy do rozwinięcia normy konstytucyjnej powoduje, że ma on pewną swobodę w określaniu tak doniosłych zagadnień, jak termin, w jakim należy wnieść protest, czy szczegółowe unormowanie procedury jego rozpatrywania.

---

¹ Postanowienie SN z 1.08.2020 r., I NSW 963/20, OSNKN 2020, nr 4, poz. 33.

Ważąc znaczenie powszechności prawa do wniesienia protestu wyborczego, jak również to, że postępowanie w sprawie rozpoznania protestu powinno gwarantować standardy prawa do sądu, określone w art. 45 Konstytucji RP, ustawodawca zminimalizował wymagania formalne wniesienia protestu wyborczego w zakresie niezbędnym dla realizacji celu postępowania. Skutkuje to popularnością korzystania przez obywateli z prawa do wniesienia protestu wyborczego przeciwko ważności wyboru Prezydenta RP, które dostrzec można było zarówno w przeszłości (593 238 protestów w 1995 roku²), jak i obecnie (ok. 54 000 protestów³).

Protest wyborczy, stosownie do art. 323 § 1 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. - Kodeks wyborczy (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 2408 ze zm.), Sąd Najwyższy rozpatruje w składzie trzech sędziów w postępowaniu nieprocesowym, stosując odpowiednio przepisy ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1568 ze zm.). W art. 322 Kodeksu wyborczego w sposób wyczerpujący wymieniono przesłanki pozostawienia protestu wyborczego bez dalszego biegu.

Pragnę podkreślić, że art. 129 ust. 2 Konstytucji, jako przepis wyrażający konstytucyjne prawo obywatelskie, powinien być odczytywany w związku z art. 45 Konstytucji. W konsekwencji standardy prawa do sądu i rzetelnego procesu obowiązują także w sprawach, w których rozstrzygnięcie sądu będzie dotyczyło protestu wyborczego, w tym w sprawach, gdy będzie ono sprowadzało się do wydania postanowienia o pozostawieniu protestu bez dalszego biegu. Oznacza to, że także wówczas wyborca wnoszący protest ma prawo do tego, by jego sprawa została rzetelnie rozpoznana przez właściwy sąd, w przewidzianym przepisami prawa składzie, wraz z uzasadnieniem. Tylko takie postępowanie wzmacnia przekonanie obywateli o prawidłowości wyborów Prezydenta RP i buduje zaufanie do przeprowadzających te wybory organów państwa.

Należy dodać, że zgodnie z art. 323 § 3 Kodeksu wyborczego uczestnikami postępowania w sprawie protestu wyborczego są – poza autorem protestu – przewodniczący właściwej komisji wyborczej (lub jego zastępca), a także Prokurator Generalny. Uczestnictwo w postępowaniu oznacza, że wskazane organy posiadają w tym postępowaniu określone prawem uprawnienia procesowe, np. prawo do wnioskowania o przeprowadzenie określonych czynności. Rozpatrzenie wniosków

---

² Uchwała SN(CI) z 9.12.1995 r., III SW 1102/95, OSNP 1996, nr 1, poz. 1.

³ <https://www.gazetaprawna.pl/wiadomosci/kraj/artykuly/9828047,ponad-53-tysiace-protestow-wyborczych-sn-wyda-decyzje-1-lipca.html>

procesowych uczestników postępowania również powinno następować w warunkach gwarantujących prawo do sądu i rzetelnego procesu.

Biorąc powyższe pod uwagę, działając na podstawie art. 13 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2024 r. poz. 1264 ze zm.) – zwracam się do Pana Prezesa z uprzejmą prośbą o poinformowanie mnie o obecnym stanie rozpoznawania protestów wyborczych, w szczególności proszę o informację, czy możliwe będzie rozpoznanie – w warunkach odpowiadających standardom prawa do sądu i rzetelnego procesu – tak znacznej liczby protestów wyborczych w terminie do 1 lipca br., czyli do dnia, w którym ma zostać podjęta uchwała w przedmiocie ważności wyborów Prezydenta RP⁴.

Z poważaniem

Marcin Wiącek

Rzecznik Praw Obywatelskich

/-wydano i podpisano elektronicznie/

---

⁴ <https://www.sn.pl/aktualnosci/SitePages/Wydarzenia.aspx?ItemSID=1097-0dc69815-3ade-42fa-bbb8-549c3c6969c5&ListName=Wydarzenia>